

Aan: de Raad voor Cultuur
t.a.v. mevrouw K. Baele
secretariaat@cultuur.nl

cc: IPO

Betreft: reactie op het advies Toegang tot cultuur. Op weg naar een nieuw bestel in 2029.

De Raad van Twaalf pleit namens het culturele veld in onze provincies en samen met de provinciale erfgoedhuizen (OPEN) en Popkoepels voor een wettelijk kader voor cultuur- en erfgoededucatie en -participatie voor iedereen. Alleen dan kan er, met oog voor de provinciale en lokale verschillen, door de overheidslagen heen een infrastructuur gebouwd worden die kansen biedt aan iedereen in het koninkrijk der Nederlanden die aan cultuurbeoefening wil doen.

Rijswijk, 17-03-2024

Geachte mevrouw Baele,

De Raad van Twaalf heeft met veel belangstelling kennisgenomen van uw advies *Toegang tot cultuur op weg naar een nieuwe bestel in 2029*. Er ligt een mooi advies dat de toegang tot cultuur voor iedereen mogelijk moet maken. Met meer kansen voor jonge makers, nieuwe disciplines en interdisciplinair werken. Met oog voor een eerlijkere verdeling van middelen over alle provincies en het Caribisch gebied. En waarin het belang van cultuureducatie en talentontwikkeling groot is en de amateurkunsten eindelijk weer gezien worden in het rijksbeleid. De leden van de Raad van Twaalf kunnen zich goed vinden in de door u geadviseerde weg en de motivatie daarvoor.

Een Kaderwet Cultuur

U stelt een stelselherziening voor en een wettelijke verankering met een Kaderwet Cultuur met daarin vastgelegde taken van het rijk, de provincies en gemeenten. Dit juichen wij als Raad van Twaalf toe. Omdat er tot nu toe geen wettelijke taak voor cultuureducatie en cultuurparticipatie ligt bij de overheden, blijft inzet afhankelijk van politieke winden en is er geen sprake van een basisinfrastructuur die voorziet in goede spreiding van en een goede balans tussen top en basis voor cultuur in Nederland.

Uw idee van een zorgplicht voor overheden ten aanzien lokale en regionale culturele voorzieningen, sluit goed aan bij onze visie op wat er nodig is. Een zorgplicht zou continuïteit bieden, en daarmee ruimte geven om vooruit te kunnen kijken en te werken aan vernieuwing. Wij noemen in dit kader ook het voornemen van de VNG in hun recent gepubliceerde propositie 'Samen Cultuur borgen' om een verkenning te willen doen naar een wettelijke grondslag op basis van het recht op cultuurbeoefening en deelname. Ook het IPO pleit in haar 'Position Paper Wetgevingsoverleg Cultuur' dd 14 november 2022 voor het

borgen van de samenwerking als één overheid in besluitvorming en uitvoering van het cultuurbeleid. Dit gezamenlijke signaal is te sterk om te negeren.

Verdeling van taken

In uw advies geeft u ook een aanzet voor de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheden voor taken op het gebied van cultuur (pagina 73). U schetst een ideale situatie waarin ook iedere kleine gemeente een basisvoorziening realiseert voor cultuureducatie, participatie, talentontwikkeling en amateurkunsten.

Wij zijn het eens dat er idealiter in iedere gemeente een gemeentelijke voorziening voor cultuur is. Wel denken wij dat het zinvoller is in te zetten op bundeling en samenwerking dan om in elke gemeente, hoe klein ook, eenzelfde voorzieningenniveau te willen realiseren.

Zoals in het advies opgenomen, menen we dat we het beste kunnen spreken over regionale ecosystemen waarin verschillende overheden gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de toegankelijkheid van voorzieningen en aanbod.

Door deze regionale benadering kunnen de daarin aanwezige voorzieningen, kennis en netwerken gebundeld worden en daarmee de diversiteit en toegankelijkheid van het aanbod gegarandeerd. Als provinciale steunfuncties hebben wij veel ervaring met het werken voor en adviseren van gemeenten, vanuit dit regionale perspectief.

De twaalf provinciale ondersteuningsinstellingen brengen daarbij de brede basis waarin kinderen opgroeien met cultuur op school en cultuurbeoefening of -bezoek in de vrije tijd, in relatie met het professionele culturele veld. We delen kennis over het functioneren van het culturele veld en opereren daarin als verbinder of aanjager, en soms als organisator als er lokaal te weinig organisatiekracht is.

Testen met cultuureducatie

Het advies doet een voorstel voor één rijksfonds met afdelingen per provincie als werkgebied met geormerkte budgetten en medewerkers die het werkgebied goed kennen. Dit zal leiden tot een betere verdeling van rijksmiddelen over alle inwoners.

Wat ons direct opviel is dat cultuureducatie niet als verantwoordelijkheid wordt genoemd bij het Rijksfonds. Dit lijkt een omissie, aangezien u het belang van cultuureducatie sterk benadrukt in het advies. Het kan echter ook zijn dat u alvast vooruitloopt op een eerste testcase, namelijk om de provinciale ondersteuningsinstellingen verenigd in de Raad van Twaalf een rol te geven in de eerlijke verdeling van rijksmiddelen over de twaalf provincies teneinde ieder kind goed cultuuronderwijs te bieden. Dat doen we immers al jaren als penvoerders van Cultuureducatie met Kwaliteit!

Samenwerking

Ten aanzien van cultuureducatie en cultuurparticipatie vormen we als Raad van Twaalf de provinciale expertisecentra. We kennen als geen ander het werkveld in de provincies. Binnen de Raad delen we kennis, stimuleren we elkaar en werken we samen als onmisbare schakel tussen het lokale/regionale en het rijksbeleid. Wij weten hoe het landelijke beleid het regionale kan versterken, waar innovaties het meest nodig zijn en waar de drempels voor participatie het hoogst zijn. Bovendien hebben wij gezamenlijk landelijke dekking en

overzicht over het geheel, én zicht op de stand van zaken tot in de kleinste gemeenten. Wij zouden de samenwerking met een rijksfonds graag aangaan en denken graag mee hoe dat eruit zou kunnen zien. Ook bijvoorbeeld met betrekking tot uw voorstel om bij de beoordeling van aanvragen meer rekening te houden met de geografische context waarin makers en culturele organisaties werken en hun publiek vinden.

Raad van twaalf als landelijke infrastructuur

U ziet mogelijkheden om de komende jaren te gaan oefenen met nieuwe, alternatieve financieringsvormen en -instrumenten, bijvoorbeeld in de vorm van proeftuinen en pilots. Wij juichen dat toe. De leden van de Raad van Twaalf willen hierbij graag partner zijn. Hoewel we onderling verschillen in onze provinciale opdrachten, hebben we als belangrijke overeenkomst: het bevorderen van cultuureducatie en -participatie, zodat iedereen kan deelnemen aan cultuur. Wij doen dat met een landelijk dekkende lappendeken van lokale verschillen, sterk en kleurrijk. Wij zijn de schakel tussen het nationale en regionale perspectief, tussen beleid en praktijk, tussen amateurs en professionals, tussen culturele instellingen, gemeenten en andere domeinen als onderwijs, zorg en welzijn. Samen met het lokale culturele veld, de betreffende fondsen en het LKCA als kennispartner, vormen wij als Raad van Twaalf de perfecte infrastructuur voor een nieuw, wettelijk verankerd landelijk stelsel voor cultuureducatie en -participatie. Met Cultuureducatie met Kwaliteit hebben wij daarvoor immers al de bodem gelegd.

Indien gewenst stellen wij onze expertise ook graag beschikbaar voor ontwikkelingen in het Caribisch gebied.

Wij hopen dat u over onze voorstellen wilt nadenken en gaan hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Namens de Raad van Twaalf,

Marieke Vegt, *voorzitter*

Aukje Bolle, *secretaris*

De leden van de Raad van Twaalf zijn:

Alex van Zijl, De Kubus (Flevoland)

Astrid Honing, Plein C (Noord-Holland)

Aukje Bolle, Kunstgebouw (Zuid-Holland)

Barbara Wittenbol, Kunst Centraal (Utrecht)

Douwe Zeldenrust, Keunstwurk (Friesland)

Henri Swinkels, Kunstloc Brabant (Brabant)

Josje de Regt, Cultuurkwadraat (Zeeland)

Marieke Vegt, Kunst & Cultuur (Drenthe en Groningen)

Pim Luiten, Vrijdag/KultuurLoket (Groningen)

Ruud van Eeten, Huis voor de Kunsten Limburg (Limburg)

Ester van de Haar, Cultuur Oost (Gelderland)

Wout Ligterink, Rijnbrink (Overijssel)